

Setembre crític | | Actualitzat el 08/04/2021 a les 13:36

Martina Marcet: «El porc és el gran exemple del terror de l'agroindústria»

Entrevista a Martina Marcet, ramadera agroecològica a Cal Roio del Catllaràs de la Nou de Berguedà i autora d'un dels textos d'"Economia Solidària i Feminista" (Pol-len) | «A les zones rurals les dones tenen un pes i una càrrega molt grossa perquè saben que s'hauran de cuidar de la gent gran, dels fills, per tant hi ha un èxode cap a les zones urbanes i és on els moviments feministes creixen més»

Martina Marcet és l'autora d'un dels textos d'"Economia Solidària i Feminista" (Pol-len Edicions) | Núria Farrés

Martina Marcet és ramadera agroecològica a Cal Roio del Catllaràs, a la Nou de Berguedà, on cria pollastres i vedells ecològics. Membre del col·lectiu Ramaderes de Catalunya i molt activa en la defensa de l'agroecologia i el feminisme, és també l'autora d'un dels textos d'"Economia Solidària i Feminista" (Pol-len Edicions), una publicació que contextualitza l'Economia Feminista, l'Economia de les Cures, l'Ecofeminisme i el Feminisme Decolonial i reflexiona, entre d'altres, sobre les aportacions i dificultats de les pageses a Catalunya. Marcet va ser a Vic per presentar el llibre en un acte organitzat pel Comitè 8M d'Osona i el Lluçanès. Just al mateix lloc on el moviment feminista havia construït un hort urbà que l'Ajuntament va destruir, parlem amb ella sobre pandèmies, capitalisme, agroecologia, feminisme, món rural i economia solidària.

La pandèmia de la Covid-19 ha demostrat que la feina a pagès no para ni pot parar. Que és una feina essencial i s'ha visibilitzat de cop, com les feines de cures. Creus que, en

general, estem sabent aprofitar aquest moment?

Quan dèiem que apostem per la venda directa, de proximitat, els petits productors del mercat local, sovint sempre hi havia la idea de que no valia la pena, de que era molta feina, de que millor anar a majoristes, de que millor exportar? Però la pandèmia ha permès fer-ho visible. És evident que la gran macroindústria ha seguit treballant i el problema és que hi ha hagut una baixada global de consum hi ha alguns sectors que s'han estavellat, d'altres no. Però sí que és veritat que aquesta situació ha forçat que aquesta gent s'hagi de buscar la vida per altres mitjans i s'han generat iniciatives per poder fer més venda directa, més coordinació entre productors per poder fer els productes. Sobretot al sector agroecològic, que ja treballava així, però també a la petita pagesia, que igual optava per altres sistemes i s'ha posat a fer més venda directa o de proximitat, jo crec que els ha anat bé per agafar més les regnes de la seva pròpia comercialització i abastar més un mercat local i això és una cosa positiva.

Martina Marcet és ramadera agroecològica a Cal Roio del Catllaràs a la Nou de Berguedà, on cria pollastres i vedelles ecològiques Foto: Sara Blázquez

El paper de les dones en la producció agrària és essencial, però només representen el 15% dels llocs de treball declarats al sector. Què està passant?

El que està passant és que el treball de les dones acaba sent el treball invisible com molts altres. Totes les activitats agroramaderes que no estan altament industrialitzades requereixen de molta mà d'obra, molta més de la que normalment es declara, llavors acaba participant tota la família i les dones acaben sent un element clau d'això perquè a part de mantenir feines fora que poden comportar uns ingressos fixes, acaben comportant coses, ja sigui de qüestions reproductives de la casa, des de coses bàsiques com les cures, que ja se'n fan càrrec a tots els nivells, però a més en una casa de pagès sempre són més: sempre hi ha més roba per rentar, tens bestiar domèstic per atendre? i molt sovint les dones són les que s'acaben fent càrrec, sobretot en el nostre país, de

molts dels elements burocràtics, que porten molta feina, que són molt tediosos i molt pesats.

Quan parles de sobirania alimentària i feminisme dius que hi ha diversos esculls. Un d'ells és la indústria del porc. Precisament, a Osona, hi ha cinc porcs per persona i escorxadors que maten milers de porcs cada dia. Com afecta això a l'agroecologia i com es pot fer front a aquests grans grups i al sistema alimentari global?

El porc és el gran exemple del terror de l'agroindústria. L'agroindústria és el capitalisme posat a la producció alimentària d'una manera bestial i aquí es reflecteix molt en el porc. En altres zones del món són els supermonocultius i altres derivades. Hi ha una qüestió estructural. Podem incentivar que hi hagi molts petits projectes agroecològics, seria ideal que se'ls posessin facilitats, que tothom consumís local, però al final és una qüestió política. A això se li ha de fer front de manera política. El que s'ha de fer és petar la bombolla del porc. Segurament petarà sola, perquè com tot procés especulatiu acabarà explotant, però sí que és veritat que cal un canvi de plantejament radical a un nivell molt més macro i més estructural. S'ha d'anar a una desintensificació del sector de manera urgent per una qüestió de sostenibilitat ambiental, però també de sostenibilitat humana, de benestar animal i de tot. I segurament anar contra aquest tipus d'agroindústria hauria de ser el gran objectiu comú d'agroecologia, ecologismes, sectors antiespecistes. Hauria de ser el gran front comú, amb una pressió popular forta per canviar aquest sistema i forçar que les administracions canviïn de polítiques contra aquests grans *lobbies*.

Martina Marcet: «L'agroindústria és el capitalisme posat a la producció alimentària d'una manera bestial i aquí es reflecteix molt en el porc» Foto: Núria Farrés

Els plantejaments agroecològics, però, dius que són profundament feministes. Per què?

Són feministes en el sentit que l'agroecologia el que fa és posar al centre una producció equilibrada amb l'entorn natural i amb les persones. L'agroecologia va lligada a que hi hagi justícia social, que

les persones que hi treballen puguin tenir unes vides dignes i que els aliments que en surtin ho permetin, que sigui una alimentació sana i saludable per a la població i es garanteixi aquest dret. Posar això al centre, i no la productivitat, i mantenir-ho fa que els projectes siguin més productius a nivell econòmic, això és la mateixa base de l'economia feminista.

A les zones rurals, a més, les activitats de cures són molt més complexes que a les zones urbanes. Complexitat que recau sobretot en les dones. Això complica la seva autonomia i empoderament?

Això és claríssim. La mobilitat és més difícil, hi ha menys serveis i a més estan més lluny, per tant per fer qualsevol cosa s'ha d'agafar el cotxe, s'ha de tenir cotxe, i això ja dificulta. Però a més hi ha menys serveis i menys accés a informació i menys espais feministes o de suport a les dones en general: menys serveis de prevenció a la violència de gènere, menys espais d'assessorament en cas de violència de gènere? Ara mateix a la Catalunya Central hi ha una lluita brutal pels drets reproductius, perquè no podem avortar en condicions a la Catalunya Central i ens n'hem d'anar a Barcelona. Poden semblar problemes menors, però és que una persona amb pocs recursos no se'n pot anar a Barcelona, una menor se n'ha d'anar a Barcelona a avortar. Són coses que ens acaben coartant la nostra capacitat de fer coses. Tenim menys accés a la cultura, més dificultats per accedir a coses que a la ciutat ja hi són. Això ens treu capacitat d'autonomia i d'autogestió.

Martina Marcet: «L'agroecologia va lligada a que hi hagi justícia social, que les persones que hi treballen puguin tenir unes vides dignes i que els aliments que en surtin ho permetin» Foto: Núria Farrés

Solem relacionar feminisme amb grans manifestacions a les ciutats o amb altres activitats urbanes. Al feminisme, com a moviment, li costa més arrelar en entorns rurals? Per què?

Sí, i per diverses qüestions. Hi ha un èxode de dones del món rural al món urbà. Moltes dones que han nascut als pobles se'n van a viure a les ciutats perquè la ciutat els permet més igualtat

d'oportunitats per trencar amb els seus rols tradicionals? A l'entorn rural cada vegada hi ha menys gent i menys joves, hi ha gent més envellida, estan molt més fixats els cànons, les cures recauen molt més en les dones i al món rural ni tan sols hi ha el fals comodí externalitzar-les generalment a persones migrants, perquè ni tan sols aquestes persones arriben aquí. Les dones tenen un pes i una càrrega molt grossa perquè saben que s'hauran de cuidar de la gent gran, dels fills, que no tenen guarderies, per tant hi ha un èxode cap a les zones urbanes i és on els moviments feministes creixen més, on hi ha una massa crítica molt gran. Costa molt que entrin al món rural perquè hi ha reticències del propi sistema, de les dones que ja han assumit determinats rols i no es volen qüestionar certes posicions, el conservadorisme estàtic, el fet de que moltes dones joves marxin, i per tant no hi ha l'empenta de poder generar nous projectes. I a més, hi ha certs feminismes que obliden les problemàtiques que hi ha al món rural. I ja no parlem de les dones migrants que aterren en zones rurals o pobles petits, amb una capacitat mínima de sortir-ne o de poder-se relacionar amb altres persones.

Per això són necessàries organitzacions com Ramaderes de Catalunya? En què consisteix aquesta comunitat?

Ramaderes som un col·lectiu de dones que ens dediquem a la ramaderia extensiva amb criteris agroecològics, de treballar amb extensiu, amb respecte al bestiar, tenim un ideari bastant extens al voltant d'això, i per una banda és un grup de suport de dones que treballem en un sector altament masculinitzat i per això té unes dinàmiques que ens costen de trencar respecte les nostres capacitats, sabers, el nostre empoderament. Però també reivindicuem el discurs de la ramaderia feminista, de que estem alineades amb l'agroecologia, que no som el mateix que l'agroindústria i hem anat generant un discurs polític respecte la nostra manera d'entendre el món rural, d'entendre la nostra feina i el nostre entorn. Ramaderes és un col·lectiu molt sectorial, perquè som totes dones i ramaderes, però és important que en zones rurals vagin apareixent col·lectius feministes que puguin tenir aquesta visió del feminisme més enllà de les zones urbanes. I el desavantatge que tenim també és un avantatge perquè els col·lectius feministes de zones no tant urbanes puguin tenir molta més transversalitat. Segurament és més fàcil tenir proximitat entre persones perquè l'entorn ens facilita la manera de teixir ponts entre diferents realitats de dones i persones de gèneres diversos. Som menys i podem trobar més punts de connexió.

Què és l'ecofeminisme?

L'ecofeminisme és un corrent del feminisme que és molt ampli, que té moltes vessants, que lliga el que serien els plantejaments de l'ecologisme i del feminisme: el respecte per la terra, per l'entorn, la conservació, amb els plantejaments feministes d'igualtat, diversitat, etc. D'ecofeminismes n'hi ha diversos, des dels més essencialistes que lliguen la feminitat amb la connexió amb la terra a altres que estan més vinculats amb les qüestions respecte la natura i d'altres més relacionats amb l'antiespecisme? Hi ha un ampli ventall de corrents dins l'ecofeminisme. Alguns estan vinculats als entorns urbans, altres a les lluites indígenes d'altres parts del planeta, hi ha una gran diversitat.

Just al mateix lloc on el moviment feminista havia construït un hort urbà que l'Ajuntament va destruir, parlem amb ella sobre pandèmies, capitalisme, agroecologia, feminisme, món rural i economia solidària. Foto: Núria Farrés

Què passa amb l'economia social i solidària? Hi ha moltes veus que defensen la necessitat d'un canvi d'escala. De fet, fa unes setmanes es va posar en marxa el primer supermercat cooperatiu de Catalunya a Manresa. Què en penses?

És evident que la producció agroecològica té un problema d'abastiment, amb la producció agroecològica que hi ha actualment al país no podem abastir a tota la població ni podem pretendre que tothom passi per un model de cooperativa de consum, per tant és interessant que hi hagi altres plataformes. També és cert que fan falta mecanismes de canvi d'escala sovint de caràcter logístic perquè a totes ens facilitaràn la vida. Però evidentment també hi ha una part molt important que de vegades no queda reflectida que és que el que més necessiten els petits productors és que hi hagi una flexibilització de l'aparell burocràtic que perquè això és el que fa que no puguem arribar als mateixos llocs. Si tu tens un petit obrador que és una carnisseria no podràs servir a Supercoop, perquè necessites un certificat d'indústria càrnica i això és molt més car i també hi hem de poder incidir. L'altra qüestió és, reflexionant sobre l'economia social i solidària i el productivisme i si ens basem en criteris productivistes o no, és pensar si aquest canvi d'escala és pensat per un major productivisme i si això és realment el que estem buscant o no. Una dinàmica de supermercat cooperatiu pot ser interessant, però també ens pot portar a la despersonalització, a no considerar prou als productors? Aquest és el model o és més interessant seguir batallant perquè es segueixi mantenint el comerç de proximitat i fomentar la compra conscient, amb temps, etc? Perquè potser necessitem súpens perquè no ens permetem tenir vides que ens permetin sostenir-les i sostenir les vides d'altres persones, com les del petit comerç. Repetir esquemes del model capitalista potser no és la via alternativa.

L'economia social i solidària és un bon marc per l'agroecologia?

Ho és sempre que l'economia social i solidària reconegui les característiques pròpies de l'agroecologia i hi hagi capacitat per acostar-nos. S'han fet un parell d'edicions de la FESS Rural incidint en aquesta línia, plantejar l'economia social i solidària des dels àmbits rurals, des de l'agroecologia, en com la llegim, com la vivim i què és el que plantegem. Potser seria un espai molt transformador perquè les nostres dinàmiques ja estan molt menys lligades a la dinàmiques productivistes de normal que molts projectes de serveis que estiguin a l'àmbit urbà.